

[Wilhjelm]

Forslag til folketingsbeslutning om fuld offentlighed vedrørende økonomisk kriminalitet i form af skatteunddragelse.

(Beslutningsforslag nr. B 20).

Forslag til folketingsbeslutning om effektivisering af skatteligningen af forbundne selskaber m. v.

(Beslutningsforslag nr. B 21).

Det første af disse forslag er en genfremsettelse af et enslydende forslag fremsat den 9. marts 1978 (Folketingstidende 1977-78, sp. 7280). Det var til 1. behandling den 18. april 1978 (Folketingstidende 1977-78, sp. 8790-8833), men blev aldrig færdigbehandlet. Imidlertid har der efter fremsættelsen vist sig større og større offentlig interesse for spørgsmålet. Således har både Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO stillet krav om beskatning, som er på linie med dette forslag, og den redegørelse, som blev afgivet den 11. maj 1978 af den tidligere skatteminister, indeholdt da også et løfte om, at dette spørgsmål ville blive taget op.

De øvrige forslag er nye og kan betragtes som en fortsættelse af VS' arbejde på at gribe ind over for skattefiduser og at rydde op i fradragsjunglen. De drager bl. a. nogle konsekvenser af de oplysninger, der er kommet frem i forbindelse med Bonde Nielsen-sagen, i forbindelse med skattebøden til Københavnske Re og i forbindelse med udlandsdanskernes skatteunddragelser. Jeg skal henvise til de mere udførlige bemærkninger, som følger hvert enkelt forslag.

Samtidig med disse har VS med hr. Waldorff som ordfører fremsat yderligere forslag med samme sigte. Hermed skal vi imidlertid ikke foregive, at emnet er udtømt. Specielt skal vi gøre opmærksom på, at et af de aller mest centrale skatteproblemer, nemlig retten til at fradrage renter af privat gæld, ikke er omfattet af disse to buketter, men vil blive taget op i anden sammenhæng.

Niels Helveg Petersen (RV):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg herved tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om medbestemmelse.

(Beslutningsforslag nr. B 23).

Forslag til folketingsbeslutning om medejde for de ansatte.

(Beslutningsforslag nr. B 24).

Jeg skal som motivering for forslagene henvise til de bemærkninger, der ledsager disse.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Roskilde universitetscenter.

(Lovforslag nr. L 37. Fremsat 10/10 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Ved behandlingen af forslaget om indførelse af det eksterne rektorat på Roskilde universitetscenter i november 1975 var flere af ordførerne inde på, at det var noget enestående i dansk universitetstradition. Socialdemokratiet kan kun være interesseret i, at det forbliver en enestående begivenhed, men begivenhederne på RUC i 1974 og 1975 var ikke almindelige. Stemningen både herinde og i befolkningen i 1975 udtrykkes nok bedst ved at citere den daværende socialdemokratiske ordfører, hr. J. K. Hansen, der sagde:

»Vi ønsker på ingen måde at lukke Roskilde universitetscenter eller standse de igangværende forsøg . . . Det, vi ønsker, er, at der nu må blive ro omkring Roskilde universitetscenter.«

I socialdemokratiet er vi glade for, at ministeren nu mener, at tiden er inde til at løse det bånd, som det eksterne rektorat selvfølgelig er. Men jeg skal ikke klandre undervisningsministeren for, at hun ønsker stadig væk at have en vis snor i centeret, og med »snor« tænker jeg på tilsynsrådet. Tre forhold taler især for at bevare et vist tilsyn med centeret.

For det første har det eksterne rektorat været medvirkende til at skabe en vis stabilitet, og den fortsatte stabilitet håber vi at tilsynsrådet kan medvirke til.

For det andet er der vedtaget en ny statut for centeret. Den er først kommet i gang her før sommerferien, og den skal have en rimelig tid til at blive indarbejdet.

For det tredje kan tilsynsrådet være medarbejdende omkring det, som i øjeblikket må siges at være RUCs største problem: den

[Jimmy Stahr]

manglende tilgang og dermed stabilitet i undervisningsforløbet og dannelse af værdifulde faglige miljøer. Det fremgår af den skitse, som følger lovforslaget, at tilsynsrådet kan tage initiativ til at undersøge mulighederne for nye aktiviteter. Det betragter jeg som værdifuldt.

Socialdemokratiet kan derfor anbefale den foreslåede lovændring.

Poulsgaard (FP):

Man skal da vist være socialdemokrat, som hr. Jimmy Stahr er, for at man kan stå her og sige, at der er en vis stabilitet. Hvor er den stabilitet i Roskilde universitetscenter? Den er i hvert fald svær at få øje på.

Det er også lidt svært at takke – nej, det er ikke svært, det er faktisk en tradition for mig, at jeg ikke skal takke ministre – for der står jo i bemærkningerne til lovforslaget, at der skulle påbegyndes en revision nu i denne folketingssamling. Men er det så en revision, vi skal i gang med? Vi skulle have drøftet hele strukturen for Roskilde universitetscenter. Nej, der kommer kun nogle småændringer, og så skal det hele bare fortsætte. Jeg synes nok, at ministeren skylder folketinget et svar på dette, jeg havde nær sagt løftebrud, fordi man ikke overholder det, som man dengang lovede folketinget.

Men all right, vi står her med dette lovforslag i dag, og selv om der har været et fuldstændig fjollet folketingsflertal, der absolut ville, at dette eksperiment, som jo er kørt af sporet lige fra starten, skulle have lov til at fortsætte, så kan man da i det mindste glæde sig over, at studenterne nu indser, at det ikke er selve sagen, og at de flygter fra universitetscenteret i Roskilde. Det viser da trods alt, at vi har en moden og fornuftig ungdom. Det fremgår jo også ganske tydeligt af det bilag, vi har fået i undervisningsudvalget, og hvor universitetscenteret forsøger at bortforklare de faktiske forhold med hensyn til det, der foregår. Jeg vil da gerne sige, at jeg er meget spændt på at høre, hvad Danmarks liberale parti har at sige nu. Nu er man jo blevet regeringsparti, så man hyler jo nok med i koret.

Det, der skulle til, var, at man skulle vedtage det lovforslag, som fremskridtspartiet fremsatte den 13. oktober 1977, om simpelt hen at få det universitetscenter afviklet. Mi-

nisteren ryster på hovedet, jeg havde heller ikke ventet andet, det må jeg indrømme. Det er i hvert fald det eneste fornuftige. Så kunne vi bruge disse penge andre steder til gavn for den studerende ungdom. Derude får vi kun en rede, der vil nedbryde samfundet, men det passer måske ind i U 90, hvad ved jeg, en anden én ved jo snart ingenting.

Jeg vil i hvert fald håbe, at jeg med disse bemærkninger har gjort ministeren forståeligt, at fremskridtspartiet ikke kan medvirke til forslaget.

Hanne Severinsen (V):

Da venstres ordfører, hr. Brøndlund Nielsen, er forhindret i at være til stede, skal jeg på venstres vegne gøre nogle bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

Venstre kan tiltræde forslaget om at ophæve § 2 i lov om Roskilde universitetscenter, hvorved undervisningsministeren får en mere permanent bemyndigelse til at fravige styrelsesloven for så vidt angår RUC.

Vi har noteret os med en vis behersket optimisme, at der for øjeblikket ikke er den uro på centeret, som ellers har kendetegnet situationen i årevis. Vi tror ikke, at det betyder, at problemerne er løst; det fremgår jo også af bemærkningerne til lovforslaget. Det eksterne rektorat konkluderer således i sin rapport, at der stadig er behov for løbende tilsyn, så at det sikres, at rektoratets intentioner føres ud i livet, og således at man fra starten stopper eventuelle tilløb til sabotage. Tilsynet med RUC bør ske i nøje samarbejde med censor-korpset, så at man får en løbende evaluering af, hvad det egentlig er for et produkt, der kommer ud af centerets uddannelsessystem.

Vi har mærket os, at søgningen til centeret ikke har været særlig stor trods adgangsbe-grænsning på andre universiteter, og det gælder specielt for den humanistiske basisud-dannelse. Dette tyder på, at der stadig er meget at rette i centerets uddannelser. I venstre tolker vi nemlig den svingende tilgang som de studerendes sunde reaktion. De foretrækker uddannelser, der kan bruges til noget. Det kan forhåbentlig få ivrige RUC-kommissærer til at overveje, om de måske skulle være blevet for sekteriske i forhold til deres kunder, studenterne.

Venstre ønsker med disse ord at understrege, at vi stadig finder, at der er behov for

[Hanne Severinsen]

ekstra tilsyn med RUC. Vi vil gerne støtte, at dette tilsyn udøves af et tilsynsråd i stedet for af det eksterne rektorat, sådan som ministeren foreslår det. I den forbindelse er det os ikke ukært, at det vil medføre en væsentlig reduktion af de årlige udgifter i forbindelse med det nødvendige tilsyn med RUC. Venstre tilsiger altså forslaget en velvillig udvalgsbehandling.

Gerda Møller (KF):

RUC skal nu fagliggøres, det vil sige, at det faglige skal styrkes. Det er faktisk det, det foreliggende forslag til ændring af loven går ud på, og det er også det, størsteparten af de mange indgreb, reorganiseringer m.v., som har været gennemført både før og under det eksterne rektorat, er gået ud på – og jeg havde nær sagt: lige meget har det hjulpet. Men vi kan jo så håbe på, at det hjælper i denne omgang.

I hvert fald ser det da ikke ud til, at forholdene ved den humanistiske basisuddannelse – for bare at tage ét eksempel; jeg kunne godt nævne flere, men det tillader tiden mig ikke – har bedret sig siden sidste år. Dengang fik vi jo nogle rapporter fra formandskabet, fra censorerne ved de forskellige uddannelser, og dér gik kritikken på ikke tilfredsstillende projektvejledning – det var også tilfældet ved den samfundsvidenskabelige basisuddannelse – på manglende studievejledning og et for beskedent omfang af litteraturvidenskabelige emner til fordel for sociologiske og samtidshistoriske projektemner. Endelig blev formålet med uddannelsen tilgodeset i for ringe grad, sagde formandskabet. Og det er altså ikke mere end knap og nap et år siden.

Af det af centeret den 22. september fremsendte bilag til udtalelse om RUCs fremtidige styreform fremgår det, at denne uddannelse, altså den humanistiske basisuddannelse, i øjeblikket er centerets alvorligst truede uddannelse. At der også er problemer ved de øvrige uddannelser ved centeret, fremgår også af bilaget, det er da heller ikke nogen hemmelighed, og det er vel også den væsentligste årsag til, at centeret ikke får tilstrækkelig tilgang af nye studerende, således som det også er sagt af fru Hanne Severinsen. Det er da klart, at de unge, der skal bruge deres tid på at få en uddannelse, også vil have en ud-

dannelse, som de kan gå videre med eller bruge andre steder.

Ministeren oplyser i bemærkningerne til forslaget, at der i dag er 1.499 studerende, og at tilgangen i 1977 har været 320, det vil sige, at hverken bestand eller tilgangsrammer er opfyldt. På baggrund af, at tilgangen har været stagnerende i de sidste 5 år, må det være rigtigt at spørge ministeren, om hun kan garantere en forsvarlig faglig udvikling, hvis denne udvikling fortsætter.

Rektoratet har som mål selv opstillet 600 studenter i årlig tilgang frem til 1984, og når man betænker, at RUC efter den oprindelige plan skulle have 6.000–8.000 studerende i 1980, altså om 1½ år, så er der jo lang vej igen til dette mål. Det får mig til at spørge ministeren, om det ikke ville være rimeligt, hvis RUC skal fortsætte – og det er der jo desværre et flertal for herinde i folketinget – at indstille sig på, at centeret aldrig kommer til at opfylde de oprindelige forventninger, hverken om at være aflastning for Københavns universitet eller om, at de særlige studieformer kunne resultere i mindre frafald, eller om at skabe bæredygtige faglige miljøer.

Jeg føler mig ikke overbevist om, at alle betingelser er opfyldt for at få den nye statut til at fungere tilfredsstillende, og i hvert fald må der da være problemer med at få den nødvendige faglige bredde i det eksisterende lærerkorps, ligesom jeg mener, at de små faglige miljøer, som centeret nu skal indeles i, vil betyde, at undervisningen bliver uden tilstrækkelig faglig dybde. Det vil jeg have lov til at bore i under udvalgsarbejdet.

Til sidst vil jeg spørge ministeren: hvem skal egentlig udpege det tilsynsråd, som nu foreslås? Hvor mange skal det bestå af? Hvilke beføjelser skal det have? Før vi får de oplysninger, kan vi ikke tage stilling til forslaget.

Ingolf Knudsen (CD):

Hr. Jimmy Stahr begyndte sin ordførertale med at konstatere, at Roskilde universitetscenter siden sin start havde været en enestående begivenhed, og det tror jeg da vi kan give ret i. Sjældent har vel et uddannelsescenter eller et uddannelsessted i Danmark været så debatteret, og sjældent har vel nogen sag været rejst så ofte inden for uddannelsessektoren som netop Roskilde universi-

[Ingolf Knudsen]

tetscenter, og det også fra denne talerstol; så det har været en enestående begivenhed. Det har ikke altid været lige morsomt at overvære denne begivenhed, og vejen frem til det lovforslag, der ligger i dag, har da også været ganske vanskelig.

Jeg kan sige, at centrum-demokraterne vil støtte lovforslaget. Vi gør det dog ikke uden betænkeligheder. Især må vi nok sige, at den rapport fra det eksterne rektorat, der er trykt som bilag til lovforslaget, rejser mange spørgsmål, vel nok især spørgsmål omkring tilgangsproblemerne, altså den mangel på tilgang, der har været i forhold til de prognoser, man har opstillet. Her må vi jo konstatere, at tilgangen har været langt under det, man havde forventet og håbet. Man må vel også se på, at der er et endog mærkbart frafald på centeret, selv om det procentvis måske kan sammenlignes med andre uddannelsessteder. Sammenholdt med, hvad det koster at drive et sådant center, føler vi nok, at det er rimeligt, at vi under udvalgsarbejdet kigger på disse tal og får belyst ressourcernes forbrug, også set i forhold til det antal studerende og det antal medarbejdere, der skal være på Roskilde universitetscenter.

En gang imellem kunne man have haft lyst til eller næsten håbet, at Roskilde universitetscenter havde hørt ind under en helt anden lov, f. eks. højskoleloven. Hvis det havde været en højskole, så havde man jo opnået næsten alt det, som de så gerne vil opnå derude. Ifølge højskoleloven kan meningsfæller jo samles, som de har lyst til. Ifølge højskoleloven skal man ikke føre frem til eksaminer og prøver, og det er jo også noget af det, man meget nødig vil derude. Ifølge højskoleloven er der kun ét minus: man får kun penge efter det antal elever, der kommer; det kan jeg godt se vil være vanskeligt. Ifølge højskoleloven kan man begynde på en uddannelse uden forudsætninger, og det ville måske også være meget godt for Roskilde universitetscenter, og især kan man gå forudsætningsløs og uden at få målt, hvad man har opnået, derfra igen.

Jeg ser kun ét problem ved et sådant forslag, og det er, at man skulle kalde Roskilde universitetscenter for »Roskilde højskole«, da der jo i forvejen eksisterer en sådan. Men man kunne jo døbe den om til »Roskilde udvidede højskole«, og så havde man sat tingene på plads.

Bodil Boserup (SF):

Da SFs sædvanlige ordfører i disse sager er forhindret i at være til stede, må jeg nøjes med meget kort at gøre rede for SFs stilling i denne sag.

Vi er ikke tilhængere af lovforslaget. Vi mener ikke, at der er nogen grund til at ned-sætte et tilsynsråd for Roskilde universitetscenter. Vi anerkender, at det eksterne rektorat har udført et stykke arbejde, at der er skabt ro og bedre arbejdsforhold dernede. Vi mener, at dette må medføre, at ikke højskoleloven skal gælde, men derimod styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner. Vi mener i øvrigt også, at det meget ofte berørte problem omkring tilgangen måske ville have godt af det – i den forstand, at der ville blive mere tilgang – hvis man fjernede, skal vi sige brændemærket fra Roskilde universitetscenter og lod det være et normalt universitetscenter, underlagt den normale lovgivning for den slags steder. Derfor er SF imod forslaget.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Danmarks kommunistiske parti er som bekendt ikke tilhænger af den måde, dette ting har søgt at løse både de reelle og de påståede problemer på Roskilde universitetscenter på, og vi har ikke støttet den særstyrelov, som nu skal revideres. Vi deler heller ikke undervisningsministeriets og det eksterne rektorats vurdering af, hvad der er årsagerne til, at der nu synes skabt relativ ro og stabile forhold på centeret. Især forekommer det os, at det eksterne rektorat tilskriver sig selv en alt for stor del af æren på bekostning af de konstruktive kræfter på centeret.

Vi har tidligere påpeget fra denne talerstol, at det eksterne rektorat har været stærkt aktivt i skabelsen af mange af de problemer, som det nu påstår at have løst. Disse problemer kan i meget vidt omfang føres tilbage til de beføjelser, det eksterne rektorat havde fået til uindskrænket at træffe eller omgøre afgørelser på alle niveauer i centerets interne styringssystem. Vi må derfor afvise en revision af særstyreloven, som medfører, at det eksterne rektorat erstattes af et nyt egenmægtigt organ med diktatoriske beføjelser.

Som det fremgår af bilag 2 til lovforslaget, skal det tilsynsråd, som nu tænkes oprettet, have beføjelser til at:

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

»... gribe ind, hvis det skønner, at forhold på centeret gør umiddelbar indgriben påkrævet.«

Det er vanskeligt at se, hvorledes disse beføjelser reelt adskiller sig fra de yderst problematiske beføjelser, det eksterne rektorat har. Hvis tilsynsrådet alene skal fungere som et tilsyn, er det vanskeligt at se, hvorfor der skal oprettes et særligt organ til dette uden om direktoratet for de videregående uddannelser og de af ministeren oprettede faglige landsudvalg. Så vidt vi kan se, er man enten ved at begå den samme fatale brøler én gang til, eller også er man ved at oprette et inderlig overflødigt organ.

Vi synes, at tiden er inde til at vende tilbage til normale styrelsesmæssige forhold for så vidt angår forholdet mellem centeret og de overordnede myndigheder, direktoratet, ministeren osv.

Når vi alligevel ikke vil stille forslag om fuldstændig ophævelse af særstyreloven med det samme, så skyldes det, at det eksterne rektorat som en af sine sidste store gerninger har fået gennemtrumfet en ny statut på centeret trods kraftige protester fra brede grupper af lærere, teknisk-administrativt personale, studerende på centeret og fra de ansattes faglige organisationer.

Der er stadig en lang række uafklarede spørgsmål omkring denne statuts indvirkning på de ansættelsesmæssige forhold på centeret. Den har på en række punkter medført indskrænkninger i de rettigheder, som de ansatte såvel som de studerende har efter styrelsesloven i forbindelse med centerets ledelse, og der er stadig store problemer med administration af de tre basisuddannelser under denne statut.

Alle disse problemer kunne have været afklaret, inden beslutningen om statuten blev taget, og de er da også blevet påpeget på centeret, men uden held.

Man må imidlertid bemærke, at det er centerets vurdering, at det vil være forbundet med store menneskelige og administrative omkostninger, hvis centeret så hurtigt igen skal gennemføre en gennemgribende reorganisering. En tilbagevenden til normale forhold må derfor gennemføres over en årrække, og det betyder, at RUC må leve videre under en særstyrelov, fordi den nuværende statut ikke er i overensstemmelse med styrelsesloven.

Vi kan altså ikke give RUCs konsistorium ret i, at der bør skaffes hjemmel til den nu gældende statut på centeret ved tilføjelse til universitetsstyrelsesloven. Det ville medføre en automatisk mulighed for at indføre en lignende styrelsesform andre steder end på RUC, og vi kan ikke acceptere, at den særlige situation omkring centeret anvendes som murbrækker for en ændring af styrelsesloven, især ikke når ændringerne betyder indskrænkninger i de ansattes og de studerendes rettigheder.

Som situationen er, må vi altså gå ind for at opretholde særstyreloven, men vi kan ikke acceptere, at særstyreloven videreføres på ubestemt tid, således som lovforslaget lægger op til. Hvis forslaget gennemføres, betyder det en ubestemt bemyndigelse for ministeren til at fravige styrelseslovens bestemmelser for RUCs vedkommende uden sikkerhed for, at denne situation nogen sinde ophører.

Vi er af den opfattelse, at centeret til gengæld for, at det påtager sig at leve med en uhensigtsmæssig statut og styrelsesforhold, som er ringere end dem, der er sikret i styrelsesloven, får klar besked om, hvornår denne situation senest bringes til ophør. Der må altså fastsættes en ny dato for folketingets revision af særstyreloven. På denne måde vil folketinget også tilkendegive over for de øvrige universiteter og højere læreanstalter, at det ikke er tanken, at RUCs nuværende styreform skal danne model for kommende styrelsesordninger andre steder, ved at styrelsesloven senere bringes i overensstemmelse med RUCs nuværende statut. For os at se ...

Formanden:

Vi giver pænt mål, men der er grænser.

Niels Helveg Petersen (RV):

Med kendskab til hr. Ingolf Knudsens mangel på kærlighed til RUC og hans stilling som højskoleforstander kan jeg ikke helt få det til at passe, at hr. Ingolf Knudsen vil knytte højskolenavnet til RUC, men det skal jeg lade ligge, det var jo nok også ment som en vits.

Om forslaget vil jeg sige, at det har én mangel, som jeg synes nemt kunne have været undgået. Jeg synes, at det havde været rimeligt, om man havde givet folketinget det bredere beslutningsgrundlag, som ville ligge i

[Niels Helveg Petersen]

et referat også af, hvad centerets egen ledelse har sagt, og af den argumentation, man fra centerets side har anført for en anden løsning på problemerne omkring styrelsesloven for RUC end den, der her foreslås af ministeren. Jeg synes ikke, at der var gået skår af nogen, hvis vi havde haft også det som grundlag for vores overvejelser i stedet for de meget få linjer, der står om dette.

Om forslaget er der i øvrigt det at sige, at det ser sådan ud for mig, at der ikke behøver at blive nogen voldsomt stor forskel mellem, om vi har et såkaldt eksternt rektorat eller et tilsynsråd. Det kommer jo aldeles an på, hvorledes sagen gribes an af tilsynsrådet. Når tilsynsrådet kan gribe ind, hvor tilsynsrådet skønner, at det er nødvendigt, så vil forskellen mellem et tilsynsråd og et eksternt rektorat jo kunne blive meget ringe. Det er i hvert fald ikke umiddelbart sikkert, at forskellen bliver særlig stor.

Vi har i det radikale venstre klart den opfattelse, at det eksterne rektorat i sin tid var nødvendigt for at styre RUC igennem en meget vanskelig periode. Vi har også den opfattelse, at målet for de styrelsesregler, der skal gælde for RUC, må være, at RUC principielt bringes på linje med andre højere læreanstalter, og de skridt, vi tager omkring RUC, skal ligesom pege i den retning.

Vi afviser ikke forslaget, men vi vil gerne have et større kendskab til, hvordan centeret selv forestiller sig problemerne løst. Vi afviser ikke forslaget, men vil vente med en endelig stillingtagen, til sagen foreligger mere udførligt belyst.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er, som jeg tidligere har givet udtryk for her i salen, af den opfattelse, at Roskilde universitetscenter burde nedlægges og centerets opgaver overføres til Københavns universitet. Da de politiske muligheder herfor åbenbart ikke er til stede, vil vi under de givne forhold tilslutte os, at revisionsbestemmelsen i § 2 i lov om Roskilde universitetscenter ophæves, hvorved der gives mulighed for, at der fortsat kan sikres hjemmel til at fastsætte særlige bestemmelser for RUC uden om den almindelige styrelseslov.

Vi har mærket os centerets ønske om, at centeret i enhver henseende skal føres over til styrelsesloven for de højere læreanstalter.

Vi kan ikke tilslutte os disse ønsker, idet vi mener, det er rigtigt, at den organisatoriske struktur, der blev gennemført for RUC, får lov at stå sin prøve. Vi er enige med undervisningsministeriet i dets bedømmelse, at den nye struktur må kunne gøres permanent, såfremt den viser sig at fungere tilfredsstillende og hensigtsmæssigt for RUC.

Det eksterne rektorat fik i sin tid tildelt en tidsmæssigt kort opgave. Man mener nu – og det gælder altså også rektoratet – at dets opgave er løst sådan, at det kan nedlægges. Det vil vi godt være med til at drøfte i udvalget, men skal det nedlægges, så vil det være nødvendigt med tilsynsråd som foreslået og med de opgaver, forslaget antyder. Jeg vil gerne spørge ministeren: er der nogen speciel begrundelse for, at man i så tilfælde har foreslået 6 medlemmer?

I øvrigt vil vi meget gerne i udvalget tage en principiel drøftelse af hele problematikken omkring RUC og også prøve at få besvaret spørgsmålet, om det overhovedet er rigtigt at fortsætte med dette universitetscenter.

Alfred Hansen (DR):

Når der i den seneste tid har været diskussion her i tinget vedrørende RUC og RUCs eventuelle fremtid, har retsforbundet hver gang påpeget, at det var naturligt og ikke burde kunne overraske tingets medlemmer, at der for et nyt universitet også ville være visse begyndervanskeligheder. Vi henviste til, at med tiden ville man nok finde sit eget fodslag på Roskilde universitetscenter. Det må åbenbart også være regeringens opfattelse, at denne bedring er på vej.

Med det eksterne rektorat, som nu har siddet i snart 3 år, har der ikke på RUC eksisteret det, man kalder for normale tilstande for et universitetscenter. Vi mener heller ikke i retsforbundet, at man med en vedtagelse af dette lovforslag, som indebærer et tilsynsråd i stedet for det eksterne rektorat, har fremkaldt det, vi kalder normale tilstande for et universitet. For nu at blive i hr. Jimmy Stahrs terminologi kan man sige, at forslaget indebærer, at den snor, som man hele tiden har haft omkring Roskilde universitetscenter, bliver en lille smule længere, men snoren er der stadig væk, og vi kunne notere, at hr. Jimmy Stahr var tilfreds hermed.

[Alfred Hansen]

Det ville være ønskeligt, om man meget hurtigt kunne få Roskilde universitetscenter ind under den styrelseslov, som gælder for landets øvrige universiteter. Det må være udtryk for, at man mener fra regeringens side, at man er inde i et heldigt udviklingsforløb. Jeg skal derfor spørge ministeren: hvis dette heldige udviklingsforløb fortsætter, hvornår vil ministeren så tage initiativ til, hvornår vil tiden være moden til, at man helt ophæver yderligere tilsyn med Roskilde universitetscenter og sidestiller det med andre universiteter i Danmark?

Jeg vil også gerne spørge ministeren, efter hvilke kriterier ministeren agter at udpege tilsynsrådet, for også det vil have indflydelse på, om tilsynsrådets indflydelse vil vise sig at være en stærkere hånd omkring Roskilde universitetscenter eller en lidt slappere hånd omkring det, om man reelt vil slappe grebet.

Selv om dette lovforslag er bedre end den gældende ordning, mener jeg fortsat, det er uheldigt at vedtage en lov, som indfører et tilsynsråd, når man ikke ved, hvor lang tid dette tilsynsråd skal arbejde. Det kan være 2 år, 5 år eller 10 år, ingen ved det. Jeg synes, det er at sammenligne med en tidsbestemt straf, når man ligesom siger til RUC: vi har altså denne snor om jer, og det vil vi fastholde, vi agter ikke at slække på den, medmindre I opfører jer sådan og sådan.

Jeg synes, det er uheldigt at vedtage en lov, der virker som en tidsbestemt straf, men jeg vil følge udviklingen i udvalgsarbejdet, og jeg vil da på retsforbundets vegne sige, at forslaget er en forbedring i forhold til det nuværende system. Vi så hellere, at man fik det, man kalder normaliserede tilstande for RUC, og jeg venter spændt på at få ministerens kommentar til de fremførte spørgsmål.

Steen Folke (VS):

Dette lovforslag er, som det fremgår, fremsat i forgårs. Jeg så det i går, og nu er det altså til første behandling i dag. Det er ganske urimelige arbejdsvilkår at byde os.

Det reelle indhold i lovforslaget er, at det eksterne rektorat skal nedlægges, og til gengæld skal der oprettes et tilsynsråd. Så er man lige vidt.

Af bemærkningerne fremgår, at man kan spare 550.000 kr. i forhold til den nuværende

ordning, og det er da helt fint, men ærlig talt: hvad med at spare 1.350.000 kr.? Det er et konstruktivt forslag til SV-forhandlingerne om besparelser på finansloven.

I modsætning til det eksterne rektorat skal tilsynsrådet placeres uden for RUC, men ellers ændres der ikke noget principielt ved sagen. De beføjelser, som bliver tillagt tilsynsrådet, er i realiteten ubegrænsede, det fremgår dels af § 2 i skitsen til bestemmelser om tilsynsrådet, dels til overflod af § 4, som jo er en ren gummiparagraf. Tilsynsrådet kan gøre, hvad pokker der passer det.

Der er reelt tale om en censurinstans. Undervisningsministeren kalder det et fagligt tilsynsråd, men det, det handler om – det er ingen formentlig i tvivl om – er politisk censur. Jeg vil godt trække en parallel til radio-rådet, sådan som det virker under anførsel af Aktiv Lytterkomité. Der er dels tale om, at man direkte griber ind over for kritiske medarbejdere, dels – og det er måske ikke det mindst væsentlige – tale om, at den blotte trussel herom får medarbejderne selv til at udøve selvrensensur. Det er med til at gøre radioen tandløs, til at gøre det til en radio på magthavernes betingelser. Jeg mener, det vil gå ganske ligesådan med tilsynsrådet, og det er det, der er meningen; det skal sikre, at den samfundskritiske undervisning og forskning på RUC ikke får for stort omfang. Der er dog en forskel fra radio-rådet, som trods alt har en vis politisk spredning fra den ene fløj til den anden. Vi ved fra tidligere, hvordan undervisningsministeren udpeger medlemmer af råd, kommissioner og udvalg; ministerens personlige venner betænkes i den forbindelse, og man kan i hvert fald være sikker på, at socialdemokratiske synspunkter ikke vil blive underrepræsenteret. Måske skal der også findes et par venstrefolk som en cadeau til arbejderbondedefangeriet.

VS anerkender ikke, som SFs ordfører gjorde lige før, det eksterne rektorats arbejde. Det eksterne rektorats virksomhed har virket nedbrydende på de interne strukturer på RUC. På samme måde som det eksterne rektorat vil et tilsynsråd medføre, at centerets interne styringsstruktur eroderes. En demokratisk styring kan ikke fungere, hvis mindretal altid kan gå uden om styringsorganerne til højere magter, som kan gennemtvinge mindretallets synspunkter. Derfor vil tilsynsrådet forstærke de faglige og politiske

[Steen Folke]

konflikter, som nødvendigvis findes på ethvert universitet. Tilsynsrådet er undervisningsministerens bidrag til fortsat ballade omkring RUC.

Når de styrende organer på RUC har fungeret relativt godt det sidste års tid, har det netop været som overgang til en forventet afvikling af det eksterne rektorat og særstyreordningen. I bemærkningerne argumenteres der med, at visse særlige styringsforhold nødvendigvis er fortsat særstyreordning. Men det er givetvis under alle omstændigheder noget, der kunne klares med langt mindre end dette. Reelt kunne der blive tale om, at RUC kunne komme til at fungere under den normale styrelseslov.

Jeg vil gerne spørge, hvorfor centerets udtalelse, som er refereret i bemærkningerne, ikke er bilagt lovforslaget i lighed med det eksterne rektorats redegørelse, som både refereres spalte op og spalte ned og vedføjes som bilag. Centerets udtalelse refereres på 9 linjer og vedføjes overhovedet ikke. Jeg vil ikke sige, det undrer mig, men det afslører en mageløs partiskhed. Modpartens synspunkter skal ikke frem i lighed med synspunkterne, som findes hos ministerens gode venner i det eksterne rektorat. Eller måske var centerets udtalelse kun på 9 linjer?

Jeg er modstander af mangt og meget i den nye statut, som trådte i kraft i foråret på RUC. Oprettelsen af institutter har en tendens til at kvæle basisuddannelsesideen. Jeg forstår, at centeret realpolitisk har været rede til fortsat at acceptere hovedlinjerne i statuten. Men det er ikke tilstrækkeligt for undervisningsministeren, som har overtaget det gamle valgsprog: »tillid er godt, kontrol bedre«.

Det er tankevækkende, at lovforslaget principielt går ud på at gøre særstudieordningen for RUC evigt varende. Der bliver ingen ny revisionsdato. Det bør man nok også notere sig ved de andre højere læreanstalter. RUC er den institution, hvor der har været den mest samfundskritiske undervisning og forskning, deraf RUCs særstilling, men overgrebene mod RUC går fint hånd i hånd med stramning og politisk disciplinering i forhold til andre højere uddannelser. Venstres høje får i hvert fald svært ved at overflyve den socialdemokratiske superhøg, fru Ritt Bjerregaard.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det vil ikke være muligt for mig at deltage aktivt i debatten i dag, da jeg har tabt stemmen; derfor vil debatten blive taget af hr. Jimmy Stahr.

Jeg ønsker kun at forsøge at gøre en enkelt bemærkning vedrørende centerets egne bemærkninger til lovforslaget. Jeg forstår godt den kritik, der er kommet fra hr. Niels Helveg Petersen og hr. Steen Folke. Vi har forsøgt meget hurtigt at få udtalelsen frem til undervisningsudvalget, således at den kunne foreligge ved behandlingen her i dag. Der er noget, der tyder på, at det ikke helt er lykkedes, og det beklager jeg selvfølgelig. Det er klart, at den må indgå i behandlingen af lovforslaget.

Jeg skal i øvrigt nøjes med at takke for en – i modsætning til, hvad der tit har været gældende med Roskilde universitetscenter – meget rolig debat.

Formanden:

Jeg takker ministeren for en ny metode til at få ro i salen og sidegangen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om Grønlands hjemmestyre.
(Lovforslag nr. L 18. Fremsat 6/10 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 3–13 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om folkeskolen i Grønland.